

2000'li YILLARA DOĞRU TÜRK TURİZMİNİN DURUMU VE AT OLAYI SEMPOZYUMU YAPILDI

Nazmi KOZAK - Engin BAŞÇI

İMBAT FUARCILIK A.Ş. tarafından gerçekleştirilen 1. Uluslararası Ankara Turizm Fuarı 28 Mart 1990 günü açıldı. Atatürk Kültür Merkezinde 28 Mart - 1 Nisan tarihleri arasında açık olan fuarlara çok sayıda yerli ve yabancı işletmeler katıldı.

Turizm Fuarının açılışını yapan Turizm Bakanı İlhan AKÜZÜM, açış konuşmasında turizm ve çevre konusunda turizm yatırımcılarını uyardı.

İMBAT Fuarcılık A.Ş. tarafından başarılı turizm yatırımcılarına plaket verilen ödül töreninde Devlet Bakanı Mustafa TAŞAR, kişi ve kuruluşlara plaketlerini verdi.

Fuarlar ile birlikte Turizm Bakanlığı'nın katkılarıyla İMBAT Fuarcılık A. Ş. tarafından "2000'li Yıllara Doğru Türk Turizminin Durumu ve AT Olayı Sempozyumu" 28 - 30 Mart 1990 tarihleri arasında Atatürk Kültür Merkezi Konferans salonlarında gerçekleştirildi. Sempozyuma, Türkiye turizminin çeşitli kesimlerinden ilgililer katılarak görüşlerini açıkladılar. Yedi ayrı oturumda Türkiye turizminin içinde bulunduğu çeşitli sorunların tartışıldığı sempozyuma katılımın yüksek olduğu gözlemlendi.

ANATOLIA Dergisi olarak sempozyumu üç gün boyunca izledik. Sempozyumda sunulan bildirilerin bazılarının özetlerine dergimizde yer vererek okuyucularımızın yararlanmasına sunuyoruz.

Mehmet ÖZDEMİR

(TURBAN Turizm A.Ş Genel Müdürü)

Sempozyumun "AT Kararları Işığında Turizmin Gelişmesi ve Tüketicinin Korunması" konulu oturumunda konuşan Mehmet Özdemir, turizmin gelişmesinin dünya, AT ve Türkiye açılarından ortaya çıkaracağı durumlara ilişkin görüşlerini açıkladı. Mehmet Özdemir, konuşmasının başında turizmin önemine değinerek; **"herşeyden önce turizm sektörü değerlendirmeye tabi tutulurken, bu sektörün uluslararası ticaret ve kültür alış-verişindeki önemli etkisini ve uluslararası ilişkilerin gelişmesindeki payını gözardı etmemek gerekmektedir."** dedi.

Gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi gelişmiş ülkelerde de turizm sektörünün desteklemeye ve teşvik görmeye muhtaç duyduğuna değinen Özdemir, ülkelerin gelişme düzeyi ile turizm sektörünün gelişme düzeyi arasında tam bir paralellik bulunduğunu söyledi.

Turizm sektörünün gelişmesine paralel olarak birçok ülke mevcut üretici ekonomik sistem yapılarında büyük ölçüde değişiklikler yapmaktadır. Geçmişte olduğu gibi, mal ve üreten sektörlerle dayalı ekonomiler artık çoğunlukta değildir. Özellikle belirtmek gerekirse, dünyada ekonomiler hizmetlere dayalı bir döneme girmişlerdir.

Konuşmasında Avrupa Topluluğu açısından turizmin önemine değinen Özdemir, AT'nin geçtiğimiz son on yıl içerisinde turizm konusunda özel bir ilgi duymasının temelinde yatan nedenleri iki ana başlık altında topladı. Birinci nedenin, turizmin istihdam yaratıcı, ödemeler dengesini düzeltici ve ulusal geliri artırıcı özelliklerinden kaynaklanan ekonomik nedenler; ikincisinin ise Avrupa'nın bütünleşmesi ve uluslararası rekabet gücü gibi politik nedenler olduğunu söyleyen Özdemir, bu konuda şunları dedi: **"Avrupalının Avrupa'daki turizm faaliyetlerine daha yoğun katılımını sağlayarak topluluk ülkelerinin sosyal ve ekonomik potansiyelinin artırılması amaçlanmaktadır. Turizme katılanların, uluslararası anlayış ve işbirliğine önemli katkıda bulunması ve Avrupa'nın bütünleşmesinde ağırlıklı rol oynaması beklenmektedir. Belirlenen bu açık yararları nedeniyle, AT turizm konusunda ortak eyleme geçilmesinin gerektiğine inanmaktadır."**

Mehmet Özdemir, konuşmasının sonunda AT'nin 1992 yılından sonra uygulayacağı "Tüketici Kredisi" nin yalnız topluluk ülkelerine seyahat edenlere verileceğini, bundan Türkiye turizminin çok büyük oranda etkilenmeyeceğini, bu nedenle, Türkiye turizminin Avrupa dışındaki ülkelere, örneğin Amerika ve Japonya'ya açılması gerektiğini vurguladı.

Doç. Dr. NÜZHED KAHRAMAN
(TURBAN Turizm A.Ş Temsilcisi)

"2000'li yıllarda tatil otellerinde 40 yatak başına bir tenis kortu istenecektir. Büyük kapasiteli dev büyük oteller yerine, doğa güzelliği içerisinde, sıkışık bir ortamda olmayan oteller tercih edilecektir. 1970'li yıllarda görülen aşırı moda mimari yapıların yerini, 2000'li yıllarda klasik mimari yapının egemen olduğu mimari yapılar alacaktır. Avrupa toplumu için tatiller, 2000'li yıllarda streslerden arınma, sağlığı ve neşeyi en iyi şekilde tatma fırsatı olarak değerlendirilecektir."

"Turizmde Yatırımcı Profili" konulu oturumda konuşan Doç. Dr. Nüzhed Kahraman, planlı dönemlerin başından günümüze değin Türk turizm yatırımcısının profiline ilişkin bulgularını açıkladı. Konuşmasında, Türk turizm yatırımcısı profilinin oluşmasında devletin yönlendirici rolünden de söz eden Doç. Kahraman, sözlerini, 2000'li yıllarda Avrupalı turistlerde oluşacak değişikliklere ilişkin görüşlerinin açıklayarak bitirdi. Doç. Dr. Kahraman, 2000'li yıllarda Avrupa nüfusunda oluşacak sosyo - ekonomik ve demografik değişiklikler ile bu değişimin turizm talebine olan etkileri konusunda şunları söyledi: "2000'li yıllarda Avrupa nüfusu yaşlanacaktır. Bu dönemde Avrupa nüfusunun % 70'ni yaşlı nüfus, % 30'unu genç nüfus oluşturacaktır. Avrupa'da aile boyutunda önemli değişiklikler meydana gelecektir. Örneğin 1982 yılında Fransa'da toplam aile sayısı içerisinde tek kişilik aile % 24 oranında iken, 2000 yılında bu oran % 30'a ulaşacaktır. Çift kişilik aile % 28 oranında iken, bu oran 2000 yılında % 30'a erişecektir. Üç, dört, beş ve daha çok aile bireyi sayısından oluşan aile sayısı % 48 oranında iken % 40'a düşecektir.

Yalnız yaşamının psikolojik olumsuzluğu ve ürküntüsü, kişileri tatile gitme eğilimine sevk edecektir. Avrupa'da, günümüzde tatile gidenlerin oranı % 50 ise de, bu oran 2000'li yıllarda artış gösterecektir. Ve böylelikle yalnız yaşayanlar, tatilde diğer kişilerle sosyal bağlar ve ilişkiler kurma olanağı ve mutluluğu elde edeceklerdir.

Dinlenme, eğlenme, kültür faaliyetlerine yönelik talebin yoğunluğu, iş veriminin artması, haftalık çalışma süresinin azalması, 2000'li yıllarda toplumun "boş zaman toplumu" olacağı düşüncesini yaratmaktadır. Ortalama yaşam süresinin yükselmesi, yetişkin insan sayısının büyümesi önemli bir zaman dilimini turizm için kullanılabilir kılacaktır. İşte bu fırsatların, Türk turizm yatırımcıları ve işletmecileri tarafından yakinen izlenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Boş zaman; yeni faaliyetlerin endüstriyel gücünü oluşturacak, boş zaman, tatil, ulaşım, konaklama, ağırlama, animasyon, yiyecek - içecek, spor faaliyetleri, video, mikro enformasyon ve benzeri alanlarda yeni gelişmeler yaratacaktır. 1980'li yıllardaki Avrupa nüfusunun tüketim kalıpları 2000'li yıllarda önemli değişiklikler gösterecektir. Seyahat, spor, eğlence, kültür etkinliklerine dayalı harcamalar ile sağlık harcamaları artış gösterecektir. 2000'li yıllardaki tatil yaşayışındaki anlayış değişiklikleri otel endüstrisine yansiyacaktır. Tesis seçiminde, ağırlama ve servis niteliği önemli bir kriter olacaktır. Tatile gidenler için otel ve tatil köylerinin kaç yıldızlı olduklarından ziyade, sundukları hizmetlerin niteliği ve çeşitliliği önem taşıyacaktır. Tatil köylerinde anfi-theatre, dans salonu, aerobik salonu, el sanatlarını geliştirici aktiviteler, halıcılık, çanak-çömlekçilik, el yapımı ürünler için model geliştirme vb., yoga vb, sporlar yapmaya elverişli salonlar, video, slayt, projeksiyon salonu, her odada video programları ve her odada tatilcinin ülkesindeki haberlerin dinlenebileceği televizyon kanalı üniterinin varlığı ile yokluğu tatile gidinlerin tercihlerinde önemli bir faktör oluşturacaktır."

Dr. İhsan ÇETİN

(Bilkent Üniversitesi Turizm Bölümü Öğretim Üyesi)

"...seçmenlerin politikacılardan ülke ve toplum yaranna isteklerde bulunmalarını nasıl sağlayacağız? Bu ancak, demokratikleşme ve buna bağlı olarak ülkenin düşünen insanların susuturulmamasıyla mümkün olacaktır."

"Turizmde Eğitim, Öğretim Sorunları" konulu son oturumda söz alan Dr. İhsan Çetin, ülkemizde üniversite düzeyindeki turizm eğitim ve öğretimin sorunlarına ilişkin görüşlerini açıkladı. Dr. Çetin konuşmasında, üniversite düzeyinde turizm eğitiminin nasıl verilmesi konusunda açıklamalarda bulundu. **"Özellikle geri kalmış ülkelerde ve gelişmekte olan ülkelerde turizm iki taraflı keskin bir kılıçtır. Bu güçlü silahın nitelikleri anlaşılmaz ise, kılıç kullanıcısını keser. Yani, turizmin bilinen ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel maliyetleri, yararlarından daha fazla olur. Türkiye'de verilen turizm eğitimi, eğer turizmin sadece yararlarını düşünen ve devamlı büyüyeceğini varsayan bir eğitim felsefesine göre programlanırsa, turizm için ödenecek olumsuz fiyatlar, sonuçta denetlenemez olur... Türk turizmi hakkında bütün kararlar nerede, kimler tarafından verilecek? Fayda / Maliyet analizlerini kimler yaptıracağız? Ve kimler yapacak? Tabii ki, politikacılar, bürokratlar ve onların uzmanları, onların özgeçmişine baktığımızda, karar verme durumunda olanların hemen hemen tümünün turizm dışı disiplinlerden geldiklerini görüyoruz. Türk turizmindeki olumsuzlukların bir bölümünü bu nedene bağlayacak olursak, ortaya fazla iyimser olmayan bir tablo çıkıyor. Çünkü bu olumsuz durum görünebilir gelecekte de devam edeceğe benziyor. Her konuda olduğu gibi turizm sorunlarının çözümünü daha da zorlaştıran bir çözüm. Politikacının amacı gelecek seçimi kazanmaktır. Bürokrat ise, yükselmek, en azından yerinde kalmak ister."** dedi.

Dr. Çetin, turizm eğitimi konusunda öğrencilerinin görüşlerini şu şekilde sıraladı:

- Öğretim elemanları eğitilmiş olmalıdır.
- Turizm eğitim, uluslararası norm ve standartlara uygun olmalıdır.
- Türkiye'de turizm eğitim yapan kurumlar arasında ilişki kurulmalıdır.
- Üniversite ile özel sektör arasında entegrasyon kurulmalıdır.
- Öğrencilere dünyadaki gelişmeleri izleme ve yorumlayabilme becerisi kazandırılmalıdır.
- Öğrencilere mesleklerinde başarılı olabilmek, gerektiğinde turizm dışı alanlarda çalışabilmek olanağı tanınmalıdır.
- Öğrencilerin Türkiye'de turizm bilincinin oluşmasına katkıda bulunabilmeleri için olanak yaratılmalıdır.
- Öğrencilerin araştırma yapabilmeleri için gerekli ortam ve olanak sağlanmalıdır.
- Öğrencilere düşünme, soru sorma, öğrenmeyi öğrenmeleri için ortam yaratılmalıdır.
- Formal olarak turizm eğitimi görmüş veya görmemiş olsun, kamu veya özel kesimde turizme hizmet verebilecek eleman sayısı ihtiyaçtan azdır. Yöneticiler eğer az sayıda elemandan yararlanmayı beceremiyorlarsa buldukları yerde olmamalıdır.

Leyla ÖZHAN

(Devlet Bakanı Işın ÇELEBİ'nin Danışmanı)

"Turizmde Çevre Bilinci" konulu oturumda konuşan Leyla Özhan tebliğinde turizm ve çevre konusunun önemine ve çevre bilinci konularına değindi. Özhan, çevre olmadan turizmin olamayacağını, turizm yatırımlarının ekolojik dengeyi bozabilecek boyutlara ulaşmakta olduğunu söyledi. Özhan konuşmasının bir bölümünde de şunlara değindi:

"Çevreyi korumadaki başarısızlığın bilgisizlikten daha önemli, üstelik de daha güçlü olan bir nedeni de, bu konuda ege-men olan çifte ahlaklıdır. Yani düşüncelerle eylemler arasındaki tutarsızlık. Bu tutarsızlık, uluslararası, ve ulusal düzeylerde kuralları belirleyen, kuralları uygulayan ve kurallara uyması beklenen toplum kesimleri için değişen oranlarda geçerlidir. Bu gruplarda yer alan hemen herkes, kirlenici sanayilerin kontrol altına alınması, kıyılarda kaçak yapılar yapılmaması, ormanların korunması gibi konularda, uluslararası toplantılarda, ulusal forumlarda, aile sohbetlerinde, yazılı ve sözlü beyanatlarda, hayran olunacak bir fikir birliği içindedir!.. Fikir düzeyindeki bu birliğin altında, varlığını sürdüren ve çevrenin global ve yerel düzeyde biçimlenmesinde hakim rol oynayan ikinci bir gizli ahlak ise, ulus, grup firma ve birey düzeyinde ekonomik faydayı her ne pahasına olursa olsun maksimize etme yarışıdır...

"... gazetelerde "çevremizi korumakta kararlıyız" demeçleri verip ertesi gün seçmenlerin hatırı için teknokratları, doğal SİT'leri iskana açmaya zorlayan politikacılar, yetki kaybetme baskısıyla bu baskılara teslim olan teknokrat ve bürokratlar, müşteriye memnun etmek için çizim masasının başında bilimsel doğruları gözardı edip, akşam rakı masalarında" bu işin sonu nereye varacak" diye sızlanan mimar ve plancılar, kitlelerden siyasi destek sağlamak için altyapısız kent parçalarını iskana açan belediye başkanları, yapı yoğunluğunu artırmak için karar vericileri etkilemeye çalışan yatırımcılar, arıtma tesislerini belge almak için inşaa edip pis sularını denize pompalayan işletmeciler... yani siz, ben, onlar, biz, hepimiz, değişik alanlardaki ve değişen oranlardaki çifte standartlığımızı kabul etmek zorundayız."

Bir ülkenin potansiyelini oluşturan temel bileşenler, o ülkenin sahip olduğu doğal ve kültürel varlıklarıdır. Bu varlıklar, korunabildikleri ve dünyanın diğer ülkelerinde rastlanamayacak ayırtıcı özelliklerini muhafaza edebildikleri ölçüde ekonomik bir değer oluştururlar. Turizmin varolabilmesi için vazgeçilmez önkoşulları oluşturan unsurlar, çeşitli insan faaliyetlerinin yoğun baskıları altında dünyada ve ülkemizde inanılmaz biçimde tahrip olma ve yokolma tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Deniz, güneş ve farklı kültürleri tanıma hasretiyle bunlara sahip olan kalkınma çabaları içinde bulunan hedef ülkelerin döviz ve istihdama olan ihtiyaçları ile birleşince, turizmin çevre üzerinde yaratabileceği en büyük tehdit ortaya çıkmaktadır. Ve böylelikle el değmemiş doğa parçaları çok kısa bir zamanda tatil kentlerine dönüşmektedir. 1960'lı yıllardan itibaren İtalya ve İspanya kıyılarının önlenemeyen betonlaşmasında ev sahibi ülkeler kadar payı bulunan pazar ülkeleri ve seyahat organizatörleri bugün göçmen kuşlar misali kendilerine henüz keşfedilmemiş ülkeler ve el değmemiş doğa parçaları aramaya koyulmuşlardır. Türkiye, İtalya ve İspanya gibi ülkelerle kıyaslandığında, yüksek turizm potansiyeline rağmen henüz bu potansiyeli tümüyle değerlendirememiş genç bir turizm ülkesidir. Akdeniz ülkelerinin toplam turizm geliri içerisinde İspanya'nın payı % 30'a ulaşırken Türkiye'nin payı henüz % 5.7'dir.

Ancak bu mütevazı pazar payına rağmen, Türk turizmi 1983 yılından itibaren arz, talep ve döviz girdisi açısından rakiplerine göre kısa süreli tarihinin en hızlı büyüme dönemine girmiştir. Bu büyümenin beraberinde getirdiği en ciddi sorunlarından biri, hiç şüphesiz çevre kalitesinin hızla düşmekte olmasıdır. Gelişmeyi; bir denge halinden, performansın daha yüksek olduğu başka denge haline geçiş olarak tanımladığımızda, doğrusu biraz önce sözünü ettiğim üç boyutlu büyümeyi gelişme olarak adlandırılmakta biraz güçlük çekiyorum."

Yılmaz IŞIKÇI
(Palmiye Holding Genel Md.)

"Turizm Eğitimi ve Öğretimi" konulu oturumda konuşan Yılmaz Işıklı, tebliğinde turizmde eğitilmiş personelin önemini vurguladı ve şunları söyledi:

"Unutulmamalıdır ki en modern tesis bile mükemmel bir hizmet ile bütünleşmediği sürece bir turistik tesis olamaz." Turizm eğitimi konusunda özel sektöre büyük ödevler düştüğünü vurgulayan Işıklı, bu konuda şunları söyledi: "Devlet, turizm eğitim konusunda üstüne düşen görevi fazlasıyla yapmakta, olanaklarını en iyi şekilde kullanmaktadır. Bir yandan Turizm Meslek Liseleri ve TUREM'lerin sayısını artırmaya çalışırken diğer yandan özel sektörü turizm eğitimine teşvik etmek için teşvik tedbirlerini önümüze sunmaktadır. Hal böyle iken, özel sektörün hâlâ bu konuya ilgisiz kalması üzücüdür. Bu, sektörün uzağı gören kimliği ile bağdaşmamaktadır. Devlet ve özel sektörün işbirliğini sağlayabilmek için büyük ümitlerle kurulan TUGEV'in yıllık bütçesi 526 milyon liradır. Ve eğitim harcamalarına giden meblağ ise sadece 395 milyon liradır. Bu rakamlarla turizm seferberliğine girilemez ve bir noktaya erişilemez. Özel sektörün artık konuya eğilmesi kaçınılmaz olmuştur." Eğitilmiş personel konusundaki sorunun çözümünü için Işıklı şunları söyledi:

"Herşeyden önce turizm eğitiminin finans kaynağının yaratılması şarttır. Turizm eğitim fonunun kurulması zorunludur. Her tesis işletmeye açıldıktan sonra, tesbit edilecek bir kritere göre yıllık cirosu üzerinden belli bir meblağı bu fona ödemelidir. Ödenen bu fon turizm personeli ihtiyacını karşılayacağından, firmanın hizmet gücünü artırır, maliyetleri azaltır, rekabet gücünü yükseltir. Turizm ve benzeri kursların açılmasına devlet ağırlık vermeli. Bu kurslar, özellikle tatil yörelerinde açılmalıdır. Ve sezon dışında kapalı olan tesisler, bu kursların uygulamalı çalışmalarını, hatta konaklamalarını, tesislerinde gerçekleştirmelerine izin vermelidirler.

"Turizm işletmelerinin unutmaması gereken bir husus vardır: Diğer sanayi sektörlerinde rakibin başarısızlığı sizin başarınızdır, sizin satış gücünüzü artırır. Turizm sektöründe ise, bir firmanın kötü hizmet vermesi rakiplerini de etkiler. Bölgenin adı kötüye çıkar. Gelen turist miktarı azalır ve bundan siz de zararlı çıkarsınız."

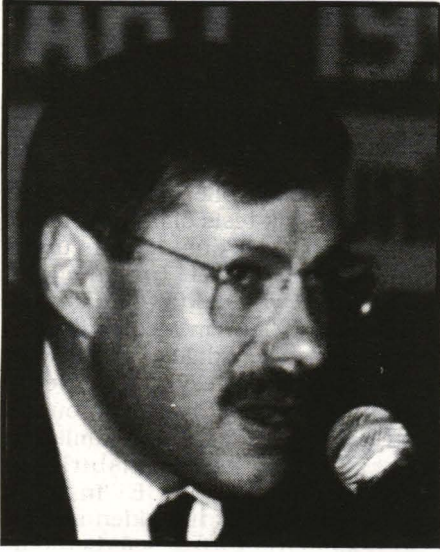
Bülent GÖNCÜ
(Turizm Magazin Dergisi Yön. Kur. Bşk.)

"Tanıtıcı malzeme üretimi, dünya standartlarına uyumu ve turizm fuarcılığı" konulu oturumda söz alan Bülent Göncü, tanıtıcı malzemelerin, turizm tanıtımındaki önemini vurguladı. Tanıtıcı malzemenin seçiminde başlıca üç önemli noktaya dikkatleri çeken Göncü, bu üç önemli noktayı şöyle sıraladı: Ulusal kimliği ve yörel motifleri özenle korumak, kalite ve kalıcılığa özen göstermek, tasarı ve dizaynı geniş bir kitlenin zevkine uygun yapmak, Turistik el sanatlarının turizm tanıtımındaki önemini vurgulayan Göncü, bu konuda şu görüşlere yer verdi. "Turistik el sanatları ve tanıtıcı malzemeleri konusunda özenli bir çalışma yapılması gerekiyor ki, Türkiye'de henüz bu gerçekleşmedi. Yerel kooperatifler ve el sanatları merkezlerini bu yönde bilgilendirmek, teşvik etmek ve tasarımcılara bu alanda yarışmalar düzenlemek sorumluluğu, başta Turizm Bakanlığı olmak üzere, tüzel ve özel kuruluşlara bir görev olsa gerek. Hatta turistik yörelerde, turistlerin yoğun olduğu dönemlerde Türk el sanatlarını ve tanıtıcı malzemeleri içeren bir fuar düzenlemek akıllı bir karar olacaktır."

Göncü, turizm fuarcılığının turizm mevsimi dışı zamanlar için oldukça uygun bir etkinlik olduğunu, ama günümüz Türkiye'sinde bunun önemini henüz anlayamadığını vurgulayarak sözlerini bitirdi.

... turistik yörelerde el sanatlarında çeşitliliği artırmak, kaliteyi artırmak, bol ve ucuz ürünleri turistin beğenisine sunmak, ülkeye döviz kazandırdığı kadar, ülke tanıtımına da katkı sağlar.

Dr. Cem KOZLU
(T.H.Y Genel Müdürü)

"...değişik ülkelerdeki ofislerimiz tarafından, o ülke şartlarına göre zaman zaman genel bir temanın, genel bir stratejinin parçası olarak değil de, oradaki yetkililerin kararları doğrultusunda yapılan harcamalar, yapılan reklamlar var. Şimdi biz bunu, ilk olarak 1990 yılında bir reklam stratejisi, bir reklam teması etrafında toparlayıp, — imkânlarımız sonsuz olmadığı için — Türkiye için önemli turist kaynağı olan 5-10 ülkeyi seçerek, yoğun bir reklam kampanyasına önümüzdeki aylarda girişeceğiz; ve bu kampanyanın da ana teması Türkiye'nin tanıtımı olacaktır."

Dr. Cem Kozlu, "Turizmde Entegrasyon Olayı" konulu oturumda sunduğu bildiriye T.H.Y'nın Türk turizmindeki yeri ve Türk turizmindeki gelişmelerde oynadığı rolü irdeledi. Türk turizmine hizmet ya da katkı konusunda T.H.Y'na üç ana rol düştüğünü belirten Kozlu, bunlardan birincisinin, büyük ölçüde ihmal ettikleri hatta hemen hemen bugüne kadar hiç etkinlikte bulunmadıkları **tanıtma** konusu olduğunu; ikincisinin **taşıma** konusu; üçüncüsünün ise **teşkilatlanma** ya da **organize etme** konuları olduğunu söyledi.

Tanıtma konusunda, ülkelerin ilk planda iki tür tanıtımı olduğuna değinen Kozlu, bu konuda özete şunları söyledi: "Birincisi, genel anlamda ülkenin tanıtımı ve satışı ya da pazarlaması. İkincisi de o ülkenin milli havayolunun tanıtımı; ve çoğu kez milli havayolunun tanıtımı da — belki, havayolları büyük ölçüde birbirlerine benzedikleri için— ülkenin tanıtımından yola çıkıyor. Yani İspanya'nın güzellikleri şunlardır, İspanya'ya bizimle gelin; yahut şu ülkenin cazibeleri şunlardır, o ülkeyi bizimle keşfedin gibi. Bu konu T.H.Y tarafından yeterince değerlendirilmemiş, parakende bir şekilde ele alınmış. Bundan kastım şu, yani THY'nı Türkiye'ye ulaştırmakta, Türkiye'yi tanımakta, Türkiye'yi keşfetmekte turistlerin kullanabileceği bir araç olarak değerlendireceklerini belirten Kozlu, THY'nın başlayacağı bu tür organize, koordine ve geniş kapsamlı bir tanıtma kampanyasının Türkiye'nin genel tanıtımına ve pazarlanmasına önemli katkıları olacağını söyledi. Bu konuda ikinci bir indirekt tanıtma fonksiyonu olarak bir havayolunun o ülkenin vitrinini oluşturduğuna değinen Genel Müdür, bir havayolunda karşılaşılan hizmet standartının, temizlik standartının, davranış standartının, o ülkenin bu alanlardaki bir göstergesi olduğunu belirterek, bu konuda da yoğun bir çalışma içinde olduklarını söyledi; özellikle de uçakların temizliği, modernliği ve güvenliği, üzerinde durduklarını; ayrıca THY'ndaki rötör oranının, Avrupa havayollarının aksine düşüş içinde olduğunu belirtti. Bu noktada, Avrupa'da rötör oranlarındaki kötüye gidişin, Türkiye'nin turizmini etkileyecek önemli bir etken olduğuna değindi.

Taşıma konusunda da THY'nın turizm sektörüne verebileceği en önemli hizmetlerden birinin kapasitesini arttırmak olduğunu belirten Cem Kozlu, bu hizmetlerde önemli uğraşlar içerisinde olduklarını; uçak ve koltuk sayısını arttırmayı amaçladıklarını söyledi. Taşıma konusunda bir felsefe değişikliği gerçekleştirmeye çalıştıklarını, bunun da mümkün olduğu kadar direkt ve no stop uçuşlara yönelmek olduğunu belirterek, hedeflerinin Antalya, Dalaman, İzmir, Ankara gibi merkezlerden Avrupa merkezlerine direkt uçuş olduğunu söyledi. Aynı zamanda seyahat etme oranının yüksek olduğu A.B.D, Kanada, Japonya ve Avusturalya gibi ülkelere menzil sorunundan dolayı direkt uçuşlarla ulaşamadığını, ama planladıkları Airbus A - 340 uçaklarıyla Avustralya hariç ABD, Japonya ve Kanada'ya direkt uçuşlara 1993 yılında başlayabileceklerini, bunun turizme büyük katkısı olacağına inandığını söyledi. Bunun yanında birkaç gün içinde ilk seferine başlayacak olan bir San-Express projesi olduğunu ve bunun merkezlerinin de Antalya olduğunu belirtti. Bir başka projelerinin de Visit-Turkey denen dışa dönük bir proje olduğunu, bunun THY'nın bütün dış bürolarında geçerli olduğunu ve gidiş veya gelişte THY ile uçulduğunda 119 dolarlık bir kuponla belirli bir süre içinde Türkiye'de herhangi bir üç yere girilebileceğini ya da 189 dolarla beş şehre girilebileceğini söyledi. Yeni başlayan "3. Yaş Turizmi" projesiyle bir ayı biraz aşkın bir süre içinde 131 ek seferle 22.000 kişiyi Avusturya'nın beş şehrinden Antalya'ya taşıdıklarını ve bunu yoğun bir sezonda, hemen hemen hiç kâr etmeden yaptıklarını belirtti.

Osman VAROL

(CAMEL Holding Genel Müdürü)

Osman Varol, "Turizmde Entegrasyon Olayı" konulu oturumda yaptığı konuşmada, entegrasyonu bir suya atılan taşın çıkardığı büyüyen dalgalar gibi gördüğünü, doğal olarak olayın da taşın düştüğü merkezden başlatılması gerektiğini vurgulayarak şunları söyledi: "Taşın düştüğü merkez, turistlerin gelip konakladığı yer olarak kabul edilebilir. Önce bu merkezi kendi içinde entegre etmemiz lazım. Bir sonraki adım, yakınındaki yerlerle, yakınındaki birimlerle ilgilenmemiz lazım."

Çevre entegrasyonu gerçekleştirirken doğayı korumanın çok önemli olduğunu söyleyen Varol, İtalya ve İspanya gibi ülkelerin aksine, Türkiye'nin bu konuda şansını yitirmediğini ve gerekli önlemlerin alınması gerektiğini belirtti.

Entegrasyon olayını seyahat acentaları açısından da ele alan Osman Varol, turistleri gezdiren ve onların her gereksinimini karşılayan bir "In-Coming" seyahat acentasının, yaptığı bu hizmetlere ek olarak enformasyon ve diğer servisleri de vermesi gerektiğini, bir otelcilik ve işletmecilik olayına girebilmesinin, taşımacılık olayına girebilmesinin ve bu hizmetleri destekleyecek yurt dışındaki ayaklarını kurabilmesinin de zorunlu olduğunu vurgulayarak, ancak böylelikle olayı kendi bünyesinde gerek yurt içi gerek yurt dışıyla entegre etmiş olacağını söyledi.

Orta Avrupa'da turizm konusunda baş döndürücü bir hıza sahip gelişmelerin olduğuna değinen Varol, tur operatörlerinin entegrasyonlarını taşımayla, satışla konaklamayla, yer hizmetleriyle kombine bir hale getirmeye çalıştıklarını; Türkiye'nin de bu entegrasyonu oluşturması gerektiğini, ama bunun bir bedeli olduğunu da belirterek Türkiye'de turizm sektöründe sermaye birikiminin son derece sınırlı olduğunu, olayın dönüp dolaşıp sermaye ve finansman konusuna dayandığını söyledi.

Osman Varol, Türkiye'nin çok yakın bir gelecekte arzu edilen entegrasyonu, Orta Avrupa'daki hızı yakalayabilmesinin ya da oraya yetişebilmesinin olası olmadığını, ancak ipin ucunu bırakmanın da çok büyük bir hata olacağını belirterek Türkiye'nin bütün birimleriyle öngörülen entegrasyonu gerçekleştirme yolunda çalışması gerektiğini söyledi.

Avrupa entegrasyonu için kafa yapımızda da yeniden bir yapılaşmanın çok önemli ve gerekli olduğunu, dolayısıyla Türkiye'nin önümüzdeki bir yıl içerisinde gerek tanıtım gerek Orta Avrupa'daki gelişmeler ışığında çok süratli hareket etmesi gerektiğini vurgulayarak Camel Holding Genel Müdürü Osman Varol konuşmasını bitirdi.

1980'li yıllarda Türkiye'de her alanda dünyaya açılma konusunda büyük hareketler olduğunu, ancak bu noktada ülkenin siyasi istikrarının önem kazandığını vurgulayan Osman Varol, "turizm sektöründe dünyaya açılırsanız dahi, nereye açılırsanız açılın, ülkenizin belli bir siyasi istikrarını koruyamadığınız zaman, çok uzun yıllar uğraşarak inşaa ettiğiniz binayı, çok kısa süren birkaç saniyedeki bir zelzele ile yıkabilirsiniz." dedi.

Ferit VOLKAN
(F.V Otelcilik)

"Kendi yaşantımızdaki örnekleri yetmiyormuş gibi, hâlâ bugün Antalya, bugün Bodrum, bugün Marmaris, bugün Fethiye koyları, çok yakın bir gelecekte berbat edeceğiz. Bizden sonra gelecek çocuklarımıza ne bırakacağız. Bizler için ne diyecekler? Hakkımız var mı? Niçin bunları yapıyoruz? Kim engel oluyor? Onu merak ediyorum; kim mani oluyor buna?"

2000'li Yıllara Doğru Türk Turizminin Durumu ve Sorunları oturumunda söz alan Ferit Volkan, Türkiye turizminin şu an içinde bulunduğu sorunları başta çevre olmak üzere dile getirdi. Konuşmasında, Türkiye turizminin sorunlarını oldukça nesnel bir şekilde vurgulayan Volkan, bu sorunlara rasyonel bazı çözüm yolları da önerdi. Çevre tahribatının turizmimizin içinde bulunduğu en önemli sorun olduğuna değinen Volkan, ancak bu sorunun üzerine yeterli ciddiyetle gidilemediğini söyledi. Volkan bu konuda şunları söyledi: "Üzülerek ifade etmek isterim ki gerçek bir mekanizma ile konuların üzerine cesur ve yapıcı bir şekilde eğilemiyoruz. Bu görev kime aittir; bu herhalde bana ait değil, bu herhalde bir devlet mekanizmasında bir örgüt, ben Bakanlık diyorum, çünkü Turizm Bakanlığımız bu konuya sahip çıkıyordu. Ancak —bildiğiniz gibi— son çıkan Turizm Teşvik Kanunu'nda da çok uğraşmamıza rağmen, değerli arkadaşlarımızın büyük katkılarıyla hazırlanan bu kanun, —bilemiyoruz— hangi kafalarlar, hangi nedenlerle kuşa çevrilmiş ve nihayet Turizm Bakanlığı bir nevi ricacı Bakanlık durumuna gelmiştir. "Türkiye turizminin bir sorununun da fiziksel master planları yokluğu olduğunu vurgulayan Ferit Volkan, fiziksel master planı oluşturma görevinin Turizm Bakanlığı'na ait olduğunu söyledi. Ülkemizde ne turizm politikası ne de planlaması olmadığını, bunlar olmadan turizmden rasyonel sonuçlar beklemenin olanaksızlığına değinen Volkan, şunları söyledi: "Turizm sadece yatak yapma konusu değildir. Çevre ile bağlaşması lazım o yatakların. Eğer o çevre berbat bir çevre olursa ve çevrenin içinde büyük yatırımlarla yapacağınız beş yıldızlı otel de olsa başarıya ulaşamazsınız, o oteli işletemezsiniz. Turizm yatırımcılarının sanki bir "mirasyedi" gibi davrandıklarını vurgulayan Ferit Volkan, Türkiye turizminin kendi kendini bitirmek üzere olduğuna parmak bastı. Ancak şimdi önlem alınabilirse, bu gidişin önüne eğer geçilebileceğini söyleyen Ferit Volkan, bu konuda şunları söyledi: "Eğer bakanlığımız var ise, fiziksel turizm planına sahip çıkması ve bu bakanlığımızın icraası olması lazım. Yapılacak fiziksel master planlarında sadece birkaç kişinin kendi kişisel görüşleri değil, gizli kapıların arkasında değil, gerçekten bir takım diğer bakanlıkların ve diğer kuruluşların görüşleri, yorumları alınarak, hadiseye sahip çıkmaları gerekmektedir." Volkan, AT olayının gerçekleşmesiyle birlikte, Türkiye'deki konaklama tesislerinde standardizasyon sorununun doğacağı ve bunun turizmimize olumsuz yönde etkileyeceğini söyledi. Turizm eğitimi konusuna da değinen Volkan, gerçekte Türkiye'de eğitilmiş personel sorununun olmadığını, zira bir garsonu eğitmenin 15 gün alacağını söyledi ve ekledi: Biz profesyoneller, herşeyi biliyoruz iddiasında olanlar, hayatı son derece güçleştiriyoruz, zorlaştırıyoruz. Bu hizmeti verecek o çocuğa silver servisi detaylarına kadar indiriyoruz. Neticede çocuğa hiçbir şey veremiyoruz. Neticede bu çocuklar altı aylık bir hizmet yaptıktan sonra, ekonomik nedenlerle otelden ayrılmaları sorunu var. Ben bu çocuğu yetiştirdim, altı ay sonra da bu çocuğa "güle güle" demek zorundayım, çünkü ekonomik değil, tutamam bünyemde... O halde gelecek yıl bu çocuk ne yapacak? O kış ne yapacak? Dağ turizmi yeterli bir gelişme göstermedi ki, dağa gitsin. Bu çocuğun bir güvencesi var mı? ...Bu çocuklara ne veriyoruz? Çoğunluğunun yattığı yerleri biliyor musunuz?...

Prof. Dr. Meral KORZAY

(Boğaziçi Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu İktisadi ve İdari Bilimler Bölüm Başkanı)

"Çevrenin korunması, ortak tarihi mirasın korunması, sağlıklı yaşam ve dinlenme imkânının geliştirilmesi üzerine ortak araştırmalar yapılmalıdır. Bu araştırmalar ülkemiz üniversiteleri ile AT üniversitelerinin ikili ya da üçlü anlaşmaları ile gerçekleştirilebilir."

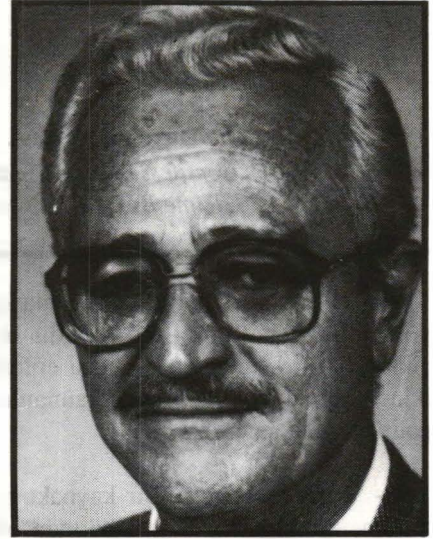
Beyhan Öz

(Anadolu Otelciler Birliği Başkanı)

"2000'li Yıllara Doğru Türk Turizminin Durumu ve Sorunları" konulu oturumda konuşan Beyhan Öz, sözlerine turizm eğitiminin önemine değinerek başladı. 2000'li yıllarda dünya turizminin ulaşacağı duruma işaret eden Öz; "2000'li yıllara doğru ekonomik gelişmeler dolayısıyla refah düzeyinin artması sosyal ve teknolojik gelişmeler, sosyal haklardaki gelişimler ve sendikaların daha etkin hale gelmesi, çalışma sürelerinin azalması (...) dolayısıyla turizm, ekonominin en güçlü ve büyük sektörü haline gelecektir." dedi. Öz, Türkiye turizminin 2000'li yıllarda hak ettiği yeri alabilmesi için gelişen koşullara kendini uydurması gerektiğine dikkat çekti ve gelecekte turizmin çevreye gereksinme duyacağını söyledi.

Türkiye turizminin, her gelen bakana göre politika belirlediğine değinen Öz, kişisel politikalar ile bir yere varılamayacağını, bu nedenle en az 25 - 30 yılı kapsayan turizm politikalarının oluşturulmasının zorunlu olduğunu vurguladı. AT olaylarının gerçekleşmesiyle Türkiye turizminin önlem alınmaz ise büyük darbeler yiyeceğine dikkat çeken Beyhan Öz, devletin bu konuda ivedi çözümler üretmesi gerektiğini söyledi.

Tanıttıcı Malzeme Üretimi, Dünya Standartlarına Uyumu ve Turizm Fuarcılığı konulu oturumda bir tebliğ sunan, Prof. Dr. Meral KORZAY, Türkiye turizminin AT ile entegrasyonunu gerçekleştirmedeki önemini vurguladı. Prof. Dr. Korzay, Türkiye, AT ile bütünleşmeye gitsin ya da gitmesin, 1993 yılından itibaren AT turizm uygulamalarının ve özellikle AT standartlarının Türkiye turizmini etkileyeceğini söyledi. Konuşmasına, turizmin AT için önemine değinerek başlayan Prof. Dr. Korzay, Turizmin AT için siyasal, kültürel ve ekonomik açılardan bütünleşmeye katkısının büyük olacağını söyledi. Tebliğinin bir bölümünde AT'nin halen uyguladığı ve AT turizminin sahip olduğu olanak ve koşullar ile Türkiye turizmini karşılaştıran Prof. Dr. Meral Korzay, Türkiye turizminin AT turizmine ayak uydurabilmesi, bütünleşebilmesi ve AT standartlarına ulaşabilmesine ilişkin öneri ve görüşlerini sıralayarak konuşmasını bitirdi.

"Yeni politikalar belirlenirken turizm, kısa dönemli politikalardan arındırılmalı, hatırlar ve gönüle yer verilmeden gerçeklere, dünyadaki gelişmelere ve yeni durumlara göre politika üretilmelidir."